

מנשר ניצולי השואה

אנחנו דור ניצולי השואה הולכים ומתמעטים. בעוד שנים לא רבות לא יהיה עוד על כדור הארץ אדם שיוכל להעיד: "אני זוכר את מה שאירע בשואה". יזוותרו רק ספרי זיכרונות ומחקר, תמונות וסרטים, ועדויות ניצולים. או אז יהפוך זיכרון השואה מגרל כפוי, החתום בבשרנו ובנשמתנו, לייצוד היסטורי שעל האנושות ועל הדורות הבאים לשאת באחריות לצקת בו תוכן ומהות.

באביב 1945, נדמו קולות וזוועות מלחמת העולם השנייה, ואנו, שרידי יהדות אירופה, יצאנו ממחנות המוות ומגאיות ההריגה, אחד מעיר ושניים ממשפחה, מזכים ומרי נפש, מיותמים, ללא קהילה וללא בית, ובלי נפש קרובה המחכה לנו ברחבי תבל.

המלחמה הסתיימה, אך אנו תהנו, נבוכים וכואבים, האם אחרי חשכת הגטאות, רכבות המוות ומחנות הריכוז וההשמדה, נהיה עוד מסוגלים להחיות בקרבנו את פתיל החיים, לאהוב, לעבוד, להקים משפחות ולציון ימי חג ומועד?

אנו לא נהפכנו לשונאי אדם ולשוחרי נקם על דם נקיים. זוהי עדות ניצחת לערכי המוסר הטבעיים בהוויית עמנו עניק היוזין, ולאמונה ברוח האדם ובהשגחה. אנו בחרנו בחיים. שיקמנו את עצמנו, השתלבנו במאבק להקמת מדינת ישראל ותרמנו לחברה בישראל ובארצות ההגירה השונות שאלהן הגענו.

מרבית שרידי השואה באו לישראל- מדינת העם היהודי. היה זה עבורם לקח קיומי מהשואה. ביסודותיה של מדינת ישראל הונחו לא רק זכרם של שישה מיליון מבני העם היהודי שהושמד אלא גם הלקחים ההיסטוריים כדי שלא תשנה עוד שואה.

מאז ועד היום אנו מתמודדים עם הסוגיות המעיקות הרבות העולות מסיפור השואה: על מה ולמה נעשתה הזוועה? מדוע סומנו היהודים על-ידי הגרמנים כסכנה לאנושות שיש להשמידם? מדוע דווקא מקרב העם הגרמני שהוליד הוגים ומורי הלכה באתיקה ועקי יצירה בתרבות המודרנית יצאו הרוצחים שיצרו והפעילו את מכות ההשמדה חסרת התקדים?!

אמנם, אנחנו ציבור פלורליסטי, רב פנים ודעות, אך משותף לנו ומאחד אותנו הרצון למסור לדורות הבאים את לקחי חינו המיוסרים בטרם ירד המסך וייפרדו גם אחרוני הניצולים מזירת החיים. מכאן, מירושלים, מיד ושם - אתר ההנצחה של העם היהודי לשואה ולגבורה, ובמעמד זה אנו משמיעים את קולנו.

במסורת היהודית הזיכרון הוא ערך מכונן. ואולם, אין הזיכרון מבודד כערך עצמאי אלא נסמך לחובה המוסרית. היום, כשאנו, ניצולי השואה שהזיכרון צרוב בבשרנו, באים להעביר את לפיד שליחות הזכירה לדורות הבאים, אנו מעבירים עמו גם את המסר היהודי שהזיכרון צריך להוליד למעשה ולמחויבות מוסרית. הוא צריך להיות הבסיס לפעולה ומקור הכח ליצירת עולם טוב יותר.

"לא תרצח" - היא החובה המוסרית העליונה אשר הוטלה על האנושות בהר סיני. זיכרון הרצח של ששה מיליוני יהודים ועוד רבים אחרים בידי הנאצים ועוזריהם, מחייב אותנו בחובה שאין למעלה ממנה לצו של "לא תרצח". החיים הם יצירת אלוהים שכן אנוש לא יהן ליסול מזולתו, מאדם שגברא בצלם אלוהים. כחלק מזיכרון השואה אנו קוראים לחתור ללא לאות לשמירה קפדנית על חיי אדם ולהימנע משפיכות דמים.

אנו, כמי שכבודם האנושי חולל עד עפר ובשמים של אלו שגורלם נחתם להשפלה מזוועה בטרם הוצאו להורג, קוראים לעולם כולו להתאחד סביב ערכי זכויות האדם והשוויון בין בני האדם ללא הבדל דת, גזע, לאום, מעמד חברתי או מין. רודנות ואלימות פוליטית כמו ניצול כלכלי אכזרי תוך רמיסת כבודם האנושי של יחידים וקבוצות, הם חטאים שאין להם כפרה ואשר על העולם הנאור להתאחד בפעולה נחושה כנגדם.

אין חלופה ממשית לקיום זה לצד זה של בני האדם ושל העמים. יש לעשות הכל כדי שבעיות יפתרו לא בשפיכות דמים אלא בסיג ובשית, במזרח התיכון ובעולם כולו.

אנטישמיות וכל סוג אחר של גזעות טומנים בחובם סכנה לא רק ליהודים אלא לכל העולם. חבויות בהם מגמות שיכולות להוביל לרצח עם. בימים אלו ה"אנטישמיות החדשה" מכוונת בו זמנית נגד היהודים, נגד ישראל ונגד הציונות. תוך הפיכת מושגים אלה למושגים נרדפים. תופעות אלה שכיחות גם בתעמולה הבאה מהעולם הערבי. השואה הראתה לעולם עד היכן מגיע כוחן ההרסני של האנטישמיות והגזעות. הכחשת השואה, מזעור השואה ובנאליזציה של השואה, הם פתח מילוט מהסקת מסקנות מתבקשות מהעבר והפקת לקחים לעתיד. אנו נציגו של דור הניצולים קוראים לכל אנשי המצפון בעולם לעקור תופעות אלה מן השורש ולהיאבק בהן ללא פשרות.

על אף שזיכרון השואה טעון וספוג בחורבן, ברוע ובאבדן צלם אנוש המאיימים על כל ערך אנושי, אנו, הניצולים שצעדנו בגיא צלמוות וראינו כיצד משפחותנו, קהילותנו, ועמנו מושמדים, לא שקענו אל תהומות הייאוש ולא איבדנו את האמונה באדם ובצלם אלוהים. אנו מבקשים לחלץ מן הזוועה שחרצה בבשרנו, מסר חיובי לעמנו ולעולם - מסר של מחויבות לערכי האדם והאנושות.

השואה שייכת למורשת האוניברסלית של כל בני תרבות. היא שקבעה את אמות המידע לרוע המוחלט. לקחי השואה חייבים להיות לקוד תרבותי של חינוך לערכים הומניים, לדמוקרטיה, לזכויות אדם, לסובלנות וסבלנות, ונגד גזעות ואידיאולוגיות טוטליטריות.

מהר הזיכרון בירושלים יוצאת לעולם קריאתו של הלל הזקן: "מה שגאז עליך אל תעשה לחברך" ואידך זיל גמורו! זהו המסר שלנו לאנושות, זאת המורשת לדורות הבאים.

מנשר הניצולים הוקרא לראשונה ע"י ניצול השואה צבי גיל בטקס שחתם את הכנס הבין-לאומי שהתקיים ביד ושם בנושא "מורשת ניצולי השואה - ההשפעות האתיות והמוסריות לאנושות" כקריאה לעולם כולו. הטקס נערך בבקעת הקהילות ביד ושם ביום ה', כ"ט בניסן תשס"ב, 11 באפריל 2002.